

Politica publică „Regenerarea Centrului Istoric al municipiului Bistrița” revizuită și actualizată prin Proiectul FEEL („Frugal cities through Energy Efficiency and Low-tech communities”/ „Orașe frugale prin eficiență energetică și comunități low-tech”)

1. Instituția inițitoare	Primăria Municipiului Bistrița
2. Problema de politică publică prezentată spre revizuire și actualizare	<u>2.1 Situația evidențiată în documentele anterioare:</u> Studiul istoric elaborat în cadrul documentației pentru „Regulamentul Local de Urbanism (R.L.U.) al Zonei Construite Protejate a Municipiului Bistrița” evidențiază caracterul unitar al centrului istoric, rezultat al procesului de dezvoltare urbană <i>intra muros</i> începând cu secolele XII – XIII. Atestat documentar încă din sec. al XIII-lea, orașul Bistrița (alături de așezarea învecinată Rodna) este unul din cele mai vechi centre urbane medievale din Transilvania de Nord-Est, cunoscut în epocă sub numele de „Biskra”. În perioada medievală, Bistrița și Rodna erau în posesia Coroanei Maghiare, care a și coordonat colonizarea cu o populație provenită din zona văii Moselle (Franconia, Lotharingia și Luxemburg). Aceste populații germanice – denumiți la modul general „sași” – s-au instalat progresiv și au beneficiat de drepturi și libertăți care le-au conferit un statut social și economic privilegiat, asemenea situației din alte orașe din Transilvania. Fiind singurii care aveau dreptul să locuiască în interiorul zidurilor, sașii au contribuit decisiv la conturarea profilului așezării, dezvoltată în jurul Bisericii Parohiale și urmând o tramă stradală asemănătoare cu alte orașe din Europa Centrală Medievală (Polonia, Boemia etc). Tot în poziție centrală se afla și o Piață, de tipologie rectangulară, care grupa principalele instituții ecleziastice și laice (Biserica Parohială, Casa Parohială Evanghelică, Primăria/„Rathaus”) fiind, totodată, și un punct nodal pentru comerț, după cum atestă și vechiul nume al Pieței („Kornmarkt”, în traducere „Piața de cereale”). Pe lângă Biserica Evanghelică, în orașul medieval se mai aflau o Mănăstire Franciscană (atestată documentar încă de la 1268), o Mănăstire Dominicană (menționată prima dată la 1309) și un „Hospital” (consemnat la 1295) – așezăminte care vor delimita perimetrul

intra muros.

În sec. al XV-lea, **zidurile fortificate de piatră** vor înconjura zona centrală, transformând aşezarea într-un burg medieval, protejat de un şanţ de apărare. Sistemul de fortificaţii includea şi **3 Porţi** de intrare în oraş („Poarta Lemnelor”, „Poarta Ungurească”, „Poarta Spitalului”) şi **10 turnuri**, din care astăzi se mai păstrează doar „Turnul Dogarilor”. Zidul de incintă, porţile şi turnurile medievale au fost **demantelate** în a doua jum. a sec. al XIX-lea/început sec XX. Fragmente din zidul medieval se păstrează încă în zona din vecinătatea fostei Mănăstiri Dominicane, pe strada „Klostergasse” (în prezent strada Dogarilor). Demolarea vechiului sistem de fortificaţii a dus la o reorganizare a zonei şi la amenajarea unui parc şi a unui loc de promenadă.

Zona centrală însă – delimitată de perimetrul fostului zid de incintă – păstrează până în prezent **trama stradală medievală**: Piaţa Centrală („Marktplatz”), Piaţa Mică („Kleiner Ring”), „Rossmarkt” (azi Piaţa Unirii) şi principalele artere, dintre care amintim Strada Lemnelor/„Holtzgasse” (azi str. Liviu Rebreanu), Strada Spitalului/„Spitalgasse” (azi str. Gheorghe Şincai), Strada Ungurească/„Ungargasse” (azi str. Nicolae Titulescu) şi Strada Trăistarilor/„Beutlergasse” (azi str. Dornei).

Planurile cadastrale atestă o multiplicare a **numărului parcelelor** din zona centrală (*intra muros*) în ritmul creşterii populaţiei, de la 45 de parcele în anul 1.200, la 420 de parcele în anul 1.350 şi 810 parcele la mijlocul sec. al XVI-lea, pentru aproximativ 4.000 de locuitori. Dat fiind suprafaţa limitată, ţesutul urban a trecut de la o parcelare neomogenă la una compactă, fără spaţii libere între loturi. Au fost trasate **străzi suplimentare** (ex: „Elisabethgasse”/str. Lupeni, „Burggasse”/str. I. L. Caragiale, „Obere Neugasse”/V. Alecsandri etc), având pe ambele părţi parcele înguste şi dezvoltate în lungime, perpendiculare pe frontul stradal.

Elemente cheie ale ţesutului urban, **pasajele** aveau iniţial rolul de a facilita accesul spre zidul de incintă din zona arterelor principale, fiind dispuse perpendicular pe acestea, pe axa Nord-Sud. Vechile denumiri ale pasajelor, consemnate în planurile cadastrale, fac referire la breslele medievale ale oraşului şi elementele din sistemul de fortificaţii (turnuri, porţiuni de zid) pe care acestea le întreţineau şi le apărau.

Din punct de vedere arhitectural, centrul istoric îmbină armonios arhitectura ecleziastică, militară şi civilă, etalând elemente gotice, renascentiste, baroce şi neoclasiche. În cazul arhitecturii civile, se remarcă o serie de edificii valoroase şi emblematice pentru Evul Mediu din Transilvania, în momentul trecerii de la gotic la Renaştere: Şirul

Sugălete (sec XV), „Casa Andreas Beuchel” (denumită și „Casa Ion Zidarul” – sec XV), „Casa Argintarului” (sec XVI) și altele.

Centrul orașului a trecut printr-o serie de schimbări majore începând cu sec. XX, cum ar fi scăderea numărului de etnici germani (în urma emigrării masive din 1944), plecarea locuitorilor din zona centrală către noile cartiere de muncitori construite odată cu industrializarea orașului în perioada comunistă, urmată de împrăștierea chiriașilor după 1990 (în conformitate cu Decretul nr. 61 din 1990, Legea nr. 85 din 1994 și Legea nr. 112 din 1995).

2.2 Situația în prezent, la nivelul anului 2025:

Din punct de vedere al **planificării urbane**, centrul istoric păstrează un rol major în țesutul urban, găzduind sediul administrației centrale (Primăria Orașului Bistrița), puncte de interes turistic (Centrul de Informare și Promovare Turistică, Punctul de belvedere din Turnul Bisericii Evanghelice, Pietonalul „Liviu Rebreanu”), principalele monumente ale orașului, precum și unități HoReCa.

De notat faptul că administrația orașului are în vedere modificarea **planului de mobilitate urbană** pentru zona centrală, inclusiv pietonalizarea Pieței Centrale, limitarea autoturismelor în zona istorică și extinderea pistelor de biciclete.

La nivelul **locuitorilor**, profilul populației a variat în ultimele decenii: inițial locuite de sași, casele din centrul istoric au fost parțial abandonate odată cu emigrarea acestora după al Doilea Război Mondial (1944) și preluate de populația locală (români și maghiari). În perioada industrializării orașului, după 1968, populația activă preferă locuințele moderne din cartierele muncitorești, prilej cu care, în centrul istoric se va muta o populație pauperă și mai puțin activă (în general romi). După 1990, aceștia au devenit proprietarii locuințelor respective, inclusiv a clădirilor cu valoare istorică.

Reamintim că la ultimul recensământ (din 2022), populația totală a municipiului Bistrița era de 78.877 de locuitori, cu 15.29% în grupa de vârstă 40 - 49 de ani (12.058 de persoane) – Anexa 1

În ceea ce privește **patrimoniul cultural**, în județul Bistrița – Năsăud sunt clasate pe [Lista monumentelor istorice din România \(LMI\)](#) (ultima versiune: 2015) un total de **768 de obiective**, cuprinzând următoarele

categorii:

I. Monumente de arheologie

II. Monumente de arhitectură

III. Monumente de for public

IV. Monumente memoriale și funerare

Din punct de vedere valoric, regăsim atât monumente de interes național (Categorie A), cât și monumente de interes local (Categorie B).

Din cele 768 de obiective clasate la nivelul județului, în Municipiul Bistrița regăsim **9 Monumente de arheologie** (Categorie I), **188 Monumente de arhitectură** (Categorie II), **3 Monumente de for public** (Categorie III) și 1 Monument memorial/funerar (Categorie IV) – Anexa 2.

După 2015, a mai fost clasat, ca și Monument de arhitectură, Cinematograful OMNIA (Categorie B).

Distribuția obiectivelor clasate din Municipiul Bistrița indică o concentrație a acestora în zona centrală, fapt ilustrat de Cartografierea RAN pentru siturile arheologice (Anexa 3) și de Anexele documentației RLU pentru monumentele istorice (Anexa 4).

Din totalul de 450 de imobile evaluate în zona centrală cu prilejul redactării politicii publice „Regenerarea Centrului Istoric al municipiului Bistrița” (septembrie 2011), un procent de **42% sunt clasate ca fiind patrimoniu cultural** (Monumente de arhitectură - Categorie II) și supuse, în consecință, reglementărilor specifice acestui tip de edificii.

La Categorie II Monumente de arhitectură (total 189), se remarcă un **procent ridicat de locuințe: 84,12 %** - 159 din cele 189 Monumente de arhitectură (Categorie II) sunt clasificate cu terminologia „CASĂ”. Analizând mai în detaliu, reiese că **26** din cele 159 de case (16,3%) sunt clasate în Categorie A, fiind **monumente de interes național**. Printre acestea sunt Casele din Șirul Sugălete (Numerele 13-24), „Casa Andreas Beuchel”/„Casa Ion Zidarul”, și „Casa Argintarului”. Ca și datare, documentația de specialitate a identificat niveluri de construcție începând cu secolele XIV – XV și până în secolul al XIX-lea, ne-excluzând reparații și intervenții ulterioare.

În ceea ce privește **regimul de proprietate**, 66 de imobile din Centrul istoric fac parte din fondul locativ de stat. Dintre acestea, 7 au regim de locuință socială.

3. Proiectul FEEL [03/2023 - 05/2027]	Participarea Primăriei Municipiului Bistrița ca partener în proiectul european FEEL („<i>Frugal cities through Energy Efficiency and Low-tech communities</i>”/„<i>Orașe frugale prin eficiență energetică și comunități low-tech</i>”) oferă oportunitatea revizuirii Politicii publice pentru „<i>Regenerarea Centrului Istoric al municipiului Bistrița</i>” (adoptate în 2011 prin HCL nr. 155/29.09.2011) din perspectiva noilor tendințe de politică publică, atât la nivel național cât și european. Construit în jurul conceptului de „ORAȘ FRUGAL” („FRUGAL CITY”), Proiectul FEEL este finanțat prin programul de cooperare Interreg Europe (https://www.interregeurope.eu/feel) și grupează 9 parteneri din 8 țări europene (Franța, Irlanda, România, Danemarca, Italia, Spania, Polonia și Suedia). În cadrul proiectului FEEL, Orașul frugal este conceput ca o soluție pentru un compromis posibil între nevoile din ce în ce mai mari ale populației (în special în materie de energie) și limitele resurselor existente în mediul înconjurător, combinate cu necesitatea de a reduce poluarea și emisiile de carbon. Conceptul este construit pe două principii de bază: „SUFICIENȚA” („SUFFICIENCY”) și „COOPERAREA” („COOPERATION”). Suficiența implică o abordare de tipul „<i>low tech</i>”, prin care nevoile locuitorilor sunt satisfăcute în cele mai simple moduri, printr-o tehnologie cât mai puțin sofisticată și costisitoare, fără însă a modifica calitatea rezultatului final. <i>Suficiența</i> presupune și o proiectare cât mai ecologică a serviciilor, infrastructurilor și clădirilor urbane. Dimensiunea de <i>Cooperare</i> vine să completeze aceste acțiuni în scopul creșterii beneficiului colectiv prin efort comun și dialog între diferitele categorii de participanți (administrația publică, antreprenori, cetățeni etc). În cadrul proiectului FEEL, Primăria Municipiului Bistrița are ca obiectiv revizuirea politicii publice pentru „<i>Regenerarea Centrului Istoric al municipiului Bistrița</i>” (2011) și analiza modului în care principiile care stau la baza conceptului de <i>Oraș frugal</i> pot fi transpuse în practică. În contextul obiectivelor asumate de Municipalitate în domeniul sustenabilității, revizuirea politicii publice existente va ține cont și de posibilitatea de a îndeplini aceste obiective prin măsurile frugale identificate în cadrul proiectului și propuse spre implementare.
4. Formularea problemei de politică publică	Municipalitatea Bistrița caută soluții pentru gestionarea Centrului Istoric al orașului într-o manieră care să respecte prevederile impuse de legislația privind patrimoniul cultural și în acord cu obiectivele de dezvoltare sustenabilă asumate de către oraș pe termen mediu și lung.

	Totodată, Municipality urmărește să identifice modalități de a sprijini locuitorii din Centrul Istoric în demersurile acestora de refacere/restaurare a caselor monument istoric aflate în proprietate sau co-proprietate, analizând diferite măsuri abordabile ca preț și nedăunătoare pentru mediul înconjurător. Ațiunile propuse țin cont de specificul Centrului Istoric, cu peste 40% din edificii clasate patrimoniu cultural, în cadrul unui țesut urban unitar și deosebit de valoros. Prin participarea la proiectul european FEEL, Municipality are posibilitatea de a analiza măsuri similare implementate în alte state europene în scopul identificării de bune practici transferabile la nivel local.
5. Aspecte privind Centrul Istoric	<u>5.1 Încadrare și legislație aplicabilă</u> Ministerul Culturii și Cultelor a avizat, în 2007, Zona construită protejată a Municipiului Bistrița (aviz nr. 339/Z/2007), alcătuită din ansamblul urban fortificat și zona de protecție a acestuia. Ulterior (2009), Municipiul Bistrița a aprobat „Regulamentul Local de Urbanism al Zonei Construite Protejate” (Anexa 5) – denumit în continuare R.L.U. – care delimitează, după localizare, un număr de „Subzonele Istorice de Referință” (S.I.R.) și propune o serie de reglementări pentru viitoarele intervenții (inclusiv utilizare funcțională, construire, reparații și reabilitare termică). R.L.U. a rămas valabil până în prezent. Pe Lista Monumentelor Istorice (LMI), în Categoria II - Monumente de arhitectură, au fost incluse atât Ansamblul urban medieval Bistrița/„Bistritz” (BN-II-a-A-01550), cât și elemente individuale de arhitectură civilă, militară sau religioasă, clasificate valoric în Categoria A (monumente de interes național) sau în Categoria B (monumente de interes local). Notăm faptul că „Ansamblul urban medieval Bistrița” cuprinde toată zona Centrului Istoric, pe coordonatele: „Zona delimitată de trotuarul nordic al Bd. Republicii; latura nordică a scuarului din fața blocului Piața Petru Rareș nr. 7 a; latura vestică a hotelului “Coroana de Aur”; latura nord-estică a parcelei Piața Unirii nr. 8; latura estică a parcelei Piața Unirii nr. 9; latura sud-estică a parcelei Liviu Rebreanu nr. 55; limita estică și limita sudică a str. Ecaterina Teodorescu; limita sudică a parcelelor M.Kogălniceanu nr.1- 11; limita sudică și limita vestică str. Dogarilor; limita vestică a str. M. Eminescu până la intersecția cu trotuarul nordic al Bd. Republicii”. (Sursa: LMI – Județul Bistrița-Năsăud, versiunea 2015). Prin urmare, zona Centrului Istoric intră sub incidența legislației pentru protejarea patrimoniului cultural, și în special a Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice.

5.2 Tipologie clădiri

Această secțiune se referă în principal la arhitectura civilă din Centrul Istoric, preponderent cu funcționalitatea de locuire și prioritară pentru intervenții legate de reparații și eficientizare energetică.

Clădirile existente au o vechime variabilă, cu câteva exemple notabile de secol XV (ridicate după incendiul din 1457) și consolidări sau amenajări ulterioare, în secolele XVI – XIX/XX.

Se delimitează monumentele istorice cu caracter exceptional, pentru care sunt disponibile studii de specialitate și care necesită demersuri specifice. În această grupă pot fi încadrate toate monumentele istorice clasate în Categoria A, conform LMI: **26** din cele 159 de case, majoritatea în zona Centrului Istoric.

Deși diferite ca structură și utilizări, aceste edificii au elemente comune - spre exemplu din piatră, ferestre și porți din lemn etc. – ceea ce poate duce la abordări (cercetare-intervenții) pe tipologie de materiale, care să cuprindă mai multe construcții.

Casele din Centrul Istoric sunt fie din piatră, fie din cărămidă (în unele cazuri cu o fundație de piatră), cu regim de înălțime P+1 și acoperiș de țiglă în două ape (înițial pe model gotic – cu pinion, ulterior pe model de secol XIX care include o coamă paralelă cu strada). Pe fațade se remarcă numeroase elemente structurale (soclu, brâu, cornișă, etc) sau decorative (ancadramente de uși și ferestre, capiteluri, console, elemente decorative), emblematice pentru diferite stiluri arhitecturale.

5.3 Nivel de degradare

Propunerea de politică publică „*Regenerarea Centrului Istoric al municipiului Bistrița*” (adoptată în septembrie 2011) a analizat 450 de clădiri din Centrul Istoric al orașului și a stabilit 4 niveluri de degradare, identificabile pe o scară de la 0-3 (0 reprezintă absența nevoii de intervenție iar 3 reprezintă un nivel foarte ridicat de degradare). Din cele 450 de clădiri analizate, peste 50% (266 de clădiri) au fost notate ca având nevoie de intervenție și încadrate într-unul din cele trei nivele de degradare. În 2011, din cele 266 de imobile care necesitau intervenții, majoritatea (168 de clădiri) se încadrau la nivelul 1. Din restul de 98 de clădiri, 85 intrau în nivelul 2 de uzură și 13 în nivelul 3 (Anexa 6).

Analizând mai în detaliu localizarea acestor monumente, în raport cu zona Centrului Istoric, situația consemnată la nivelul anului 2011 era următoarea (Cf. doc. citat, pg 7):

„Piața Centrală - cel mai ridicat nivel de uzură de tip 2 a imobilelor, 54% dintre imobile necesită intervenții. 34 dintre cele 39 de imobile (aproape 90%) sunt încadrate în diferite niveluri de uzură;
Str. Gheorghe Șincai - 90% dintre imobile încadrate în diferite niveluri de uzură, din totalul de 30, iar 4 imobile au nivel de uzură 3 (mai mult de 10% din total), care necesită intervenție rapidă. 1/2 din imobile au un nivel de uzură 1;
Str. Dornei - 65% dintre clădiri sunt încadrate în diferite niveluri de uzură, din totalul de 31 de imobile evaluate, iar 1 imobil are nivel de uzură 3, care necesită intervenție rapidă. Pe această stradă, 48% din imobile au nivel de uzură 1;
Str. Liviu Rebreanu – 79% dintre clădiri se încadrează în nivelurile de uzură 1 și 2, din totalul de 47 de imobile, peste jumătate fiind încadrate în nivelul 1 și 17% în nivelul 3;
Str. Nicolae Titulescu – 90% dintre cele 47 de imobile sunt încadrate în diferite niveluri de uzură, cele mai multe 1 și 2 (câte 43%) iar 2 imobile sunt încadrate în nivelul 3”.

Ulterior, au fost puse în practică o serie de **intervenții și proiecte de restaurare** cu privire la Centrul Istoric, reabilitând (parțial sau integral) circa **80 de clădiri din zonă**.

Din datele disponibile la momentul revizuirii politicii publice (2025), cu privire la starea imobilelor ce necesită lucrări de întreținere și reparații, rezultă faptul că **se menține**, în Centrul Istoric, **nevoia unui program amplu de întreținere/restaurare a clădirilor**.

Astfel, la nivelul anului 2024, raportarea internă a Primăriei Municipiului Bistrița a evidențiat un număr de **63 de imobile care necesită intervenții** (reparații – consolidare – restaurare), în unele cazuri fiind constatat pericolul prăbușirii edificiului sau a unei părți din acesta (4 situații) și pericol de cădere în gol a unor elemente decorative sau fragmente de zid (35 de cazuri).

Raportul intern din 2025 indică o situație similară și confirmă urgența unui număr mare de lucrări în zona istorică: **74 de edificii care necesită intervenții** (reparații – consolidare – restaurare), 5 cazuri de pericol de prăbușire și 33 de imobile care prezintă un pericol de cădere în gol a unor elemente decorative sau fragmente de zid.

(Anexa 7 – Programul CURĂȚENIA DE PRIMĂVARĂ 2024 și 2025)

5.4 Măsuri de eficientizare energetică propuse de Ministerul Culturii pentru clădirile istorice

În 2022, Ministerul Culturii din România a aprobat o **„METODOLOGIE de intervenție pentru abordarea noninvazivă a eficienței energetice în clădiri cu valoare istorică și arhitecturală”**, ca parte din Planul Național de Redresare și Reziliență al României (Pilonul IV, Componenta C5 - Valul Renovării). Această metodologie face parte din măsurile propuse, la nivel național, pentru o renovare și consolidare mai sustenabilă a fondului construit, din perspectiva atingerii obiectivelor de climă și energie asumate în cadrul „Pactul verde european” („European Green Deal”). Metodologia aprobată urmărește să asigure tranziția către un fond construit „rezilient și verde”, propunând reforme în domeniul renovării clădirilor (inclusiv a celor cu valoare istorică și arhitecturală) din perspectiva eficienței energetice, a consolidării seismice și prin introducerea unor practici de economie circulară. Notăm faptul că toate intervențiile pe clădiri cu valoare istorică și arhitecturală trebuie să fie realizate în conformitate cu legislația, normele și principiile de conservare-restaurare astfel încât procesul de eficientizare energetică să asigure păstrarea valorilor culturale.

Metodologia se poate aplica clădirilor cu valoare istorică și arhitecturală aflate în proprietate publică sau privată, în scopul promovării unor măsuri de îmbunătățire a performanței energetice a acestor clădiri, în vederea creșterii calității vieții și a durabilității zonelor istorice.

De interes pentru Centrul Istoric al Municipiului Bistrița sunt în special măsurile propuse în capitolul 7. SPECIFICITĂȚILE SISTEMELOR CONSTRUCTIVE, mai precis 7.2 Structuri de cărămidă - 7.3 Structuri de piatră - 7.4 Structuri de lemn.

Metodologia aprobată de Ministerul Culturii este recomandată pentru proiectele cu finanțare europeană începând cu cadrul financiar 2021-2027.

5.5 Directiva Europeană privind „Performanța energetică a clădirilor”

În 2024 a fost revizuită Directiva europeană privind **„Performanța energetică a clădirilor”** (*Directive (EU) 2024/1275 of the European Parliament and of the Council of 24 April 2024 on the energy performance of buildings (recast) (Text with EEA relevance)*), care include următoarele prevederi în legătură cu clădirile istorice:

„Articolul 5 Stabilirea cerințelor minime de performanță energetică

	(2) Statele membre pot adapta cerințele menționate la alineatul (1) la clădirile protejate oficial, la nivel național, regional sau local, ca făcând parte dintr-un sit protejat sau datorită valorii lor arhitecturale sau istorice deosebite, în măsura în care respectarea anumitor cerințe ar modifica în mod inacceptabil caracterul sau înfățișarea acestora. [...] Articolul 9 - Standarde minime de performanță energetică pentru clădiri nerezidențiale și traiectorii pentru renovarea progresivă a parcului imobiliar rezidențial (6) Statele membre pot hotărî să nu stabilească sau să nu aplice standardele minime de performanță energetică menționate la alineatele (1) și (2) pentru următoarele categorii de clădiri: (a) clădiri protejate oficial ca făcând parte dintr-un sit protejat sau datorită valorii lor arhitecturale sau istorice deosebite, sau alte clădiri de patrimoniu, în măsura în care respectarea standardelor ar modifica în mod inacceptabil caracterul sau înfățișarea acestora sau dacă renovarea acestora nu este fezabilă din punct de vedere tehnic sau economic;”
6. Măsuri recomandate pentru actualizarea politicii publice	
6.1 Măsuri generale derivate din conceptul „ORAȘULUI FRUGAL”	▪ Popularizarea conceptului de „ORAȘ FRUGAL” prin organizarea de Campanii de informare cu privire la abordarea frugală și soluții ecologice/verzi aplicabile în procesul de renovare al clădirilor istorice; ▪ Introducerea conceptului de „INTERVENȚIE FRUGALĂ” și promovarea lui ca posibilă soluție ecologică și abordabilă pentru renovarea clădirilor istorice, evidențiind avantajele acestor soluții pentru locuitori, pentru mediul înconjurător și pentru bugetul proprietarilor, ținând cont de specificul clădirii și de legislația aplicabilă; ▪ Dezvoltarea unor modele noi de cooperare între cetățeni, administrația locală și părțile interesate (<i>stakeholders</i>), cu accent pe incluziune socială și participarea activă a locuitorilor; ▪ Înființarea și operaționalizarea Fondului de Regenerare a Centrului Istoric prin finanțarea unui program

	de reabilitare-renovare a clădirilor din centrul orașului; Creșterea capacității administrative a Municipality de a consilia comunitatea cu privire la problemele legate de integrarea metodelor și tehnologiilor eficiente din punct de vedere energetic și a soluțiilor de energie regenerabilă (în special low-tech) în renovarea clădirilor.
6.2 PROIECT FEEL – Exemplu de bună practică de preluat în legătură cu conceptul „ORAȘULUI FRUGAL”	<i>ALOEN [FRANȚA]: Low-tech tour - a week's cycling tour to discover low-tech solutions</i> <i>Tur low-tech - o săptămână de ciclism pentru a descoperi soluții low-tech</i> Link: Low-tech tour - a week's cycling tour to discover low-tech solutions Film prezentare: Low-tech Tour du Pays de Lorient – Le Film <u>Descriere:</u> Orașul Lorient și ALOEN (Agence Locale de l'Énergie et du Climat de Bretagne Sud/ Agenția Locală pentru Energie și Climă din Bretania de Sud) au organizat un tur cu bicicleta pentru a prezenta și a atrage atenția asupra soluțiilor low-tech disponibile în zonă. Totodată, acest proiect promovează Orașul Lorient ca inițiator al unui demers sustenabil. Organizatorii au mobilizat, cu această ocazie, un număr mare de părți interesate (<i>stakeholders</i>), care își derulează activitatea în domeniul low-tech (tehnologie scăzută) și au pus bazele unei „comunități low-tech”, cu care urmează să deruleze acțiuni pe teme de sustenabilitate. (Anexa 8: Detalii cu privire la proiectele și activitățile incluse în cadrul turului Low-tech) <u>RECOMANDARE DE PRELUARE: Înființarea unui „LOW TECH HUB” în Municipiul Bistrița</u> Pornind de la exemplul de bună practică prezentat de partenerii din Franța, Municipiul Bistrița ar putea înființa un Centru de informare și comunicare de tip HUB, conturat în jurul conceptelor dezvoltate în cadrul proiectului FEEL: FRUGALITATE, LOW-TECH, SUFICIENȚĂ și COOPERARE. HUB-ul va promova inițiative similare din Municipiul Bistrița și împrejurimi, cu posibilitatea de a organiza acțiuni mai ample, cum ar fi: A1: Conceperea și derularea unei campanii de informare pentru <u>popularizarea conceptului</u> de „ORAȘ FRUGAL”, cu accent pe prezentarea de soluții LOW-TECH aplicabile în procesul de întreținere și renovare al clădirilor istorice; Introducerea conceptului de „INTERVENȚIE FRUGALĂ” și promovarea lui ca posibilă

soluție ecologică și abordabilă pentru renovarea clădirilor istorice, evidențiind avantajele pentru locuitori, pentru mediul înconjurător și pentru bugetul proprietarilor, ținând cont de specificul clădirii și de legislația aplicabilă;

Rezultat: 2 evenimente publice: 1 eveniment pentru părțile interesate de subiect (*stakeholders*) și 1 pentru locuitorii din Centrul Istoric – pentru a prezenta noul HUB și pentru a invita operatorii regionali să se înscrie în Registru local de bune practici.

- A2: Constituirea unui **Registru de bune practici locale**, care include proiecte și inițiative cu o puternică componentă de LOW-TECH, frugalitate și sustenabilitate, implementate în Municipiul Bistrița și pe raza județului Bistrița - Năsăud;

Rezultat: Registru de bune practici locale (disponibil în versiune digitală și broșură)

- A3: Stabilirea unor **trasee** de parcurs cu bicicleta sau în transport public pentru a vizita anumite obiective din Registrul de bune practici, în parteneriat cu alte organizații active în acest domeniu (ex: [Harta Verde Bistrița](#) | www.harta-verde.ro , [Drumul care unește](#) | [Via Transilvanica](#));

Rezultat: un traseu digital interactiv (disponibil online, cu posibilitate de integrare într-o aplicație) și un pliant cu informații despre obiectivele din Registrul de bune practici și cu datele de contact

- A4: Conceperea și prezentarea unui **Kit educativ** pentru elevi pe diferite teme legate de LOW-TECH/FRUGALITATE, propus ca activitate în cadrul programelor de tip „Școala altfel” și „Săptămâna verde”;

Rezultat: Kit educativ pentru elevi (învățământ primar și gimnazial) pe teme legate de LOW-TECH, frugalitate și sustenabilitate

- A5: Cooptarea asociațiilor și întreprinderilor locale interesate de aceste direcții de dezvoltare (ex: [Produs în Bistrița-Năsăud](#)) într-un program mai amplu de activități în scopul constituirii unui **ecosistem teritorial** în jurul temelor LOW TECH-frugalitate-sustenabilitate;

Rezultat: Constituit un grup de lucru – formal (ONG) sau informal - care să includă aceste organizații și societăți comerciale locale

- A6: Încheierea de **parteneriate media** cu diverse publicații și instituții de presă în scopul aducerii în discuție publică a temelor legate de LOW-TECH, frugalitate și sustenabilitate.

Rezultat: O comunicare constantă și rubrici periodice despre activitatea HUB-ului LOW TECH în presa locală din Municipiul Bistrița și județul Bistrița-Năsăud.

	Se recomandă ca acest HUB să fie amenajat într-un spațiu deținut deja de administrația locală. <u>Perioadă propusă pentru implementare:</u> 01.01.2026 – 30.06.2027 (18 luni) <u>Buget estimativ:</u> Personal (18 luni) Costuri operaționale și de promovare: estimare 78.550 lei (18 luni)
6.3 PROIECT FEEL Exemplu de bună practică relevant pentru Centrul Istoric	GENOVA [ITALIA]: Piano Integrato Caruggi: Piano di Rigenerazione Urbana del Centro Storico di Genova <i>Planul integrat Caruggi: Planul de Regenerare Urbană al Centrului Istoric din Genova</i> Link: Caruggi Genova Smart Finanțat prin intermediul unui pachet de fonduri (Planul Național italian de Redresare și Reziliență-PNRR, Fonduri structurale, fonduri naționale și regionale), „Planul Integrat Caruggi” este un proiect amplu de revitalizare a Centrului Istoric din Genova, conceput pe <u>10 direcții de dezvoltare</u>. Dintre acestea, cele mai relevante pentru strategia de față sunt următoarele: ▪ „<i>Progetti Urbani</i>” (Proiecte urbane): include proiecte de restaurare ale unor clădiri și structuri clasate patrimoniu cultural material, precum și revitalizarea unor spații publice din Centrul Istoric sau reconvertirea unor edificii rezidențiale în HUB-uri culturale; ▪ „<i>Manutenzione e innovazione tecnologica</i>” (Întreținere și inovație tehnologică): include proiecte care urmăresc valorificarea patrimoniului public, precum și creșterea accesibilității și incluziunii în spațiile urbane. Municipality a identificat o serie de clădiri strategice (deținute atât de oraș cât și de particulari) și a derulat proiecte menite să crească eficiența energetică a acestora și să îmbunătățească condițiile de accesibilitate, siguranță și confort; ▪ „<i>Interventi socio-educativi</i>” (Intervenții socio-educaționale): include proiecte de asistență de proximitate, proiecte de educație participativă, o serie de proiecte comunitare și de inovație socială; ▪ „<i>Piano commercio</i>” (Plan de comerț): urmărește revitalizarea Centrului Istoric prin reintroducerea activităților profesionale și artizanale, sprijinirea celor existente și renovarea spațiilor de la parterul clădirilor în scopuri comerciale. „Planul Integrat Caruggi” cuprinde peste 150 de proiecte, dintre care Regiunea Liguria (partener proiect FEEL) și Municipality Genova au prezentat o selecție în cadrul proiectului FEEL. Legat de valorificarea patrimoniului cultural, au fost analizate următoarele intervenții: ▪ „GALLERIA MAZZINI”: Proiectul de restaurare al Galeriei MAZZINI (sec XIX) din Centrul Istoric al orașului

Genova. Galeria a fost construită în anii 1870, în scopul de a crea un spațiu elegant, acoperit și protejat de intemperii, care să poată găzdui activități comerciale, culturale și de divertisment. Promenada are un stil neoclastic, cu o structură principală de 150 de metri lungime, acoperită de o boltă de fier și sticlă, beneficiind astfel de lumină naturală. Proiectul derulat a pus accentul pe restaurarea elementelor metalice, pe implicarea artizanilor locali și pe adaptarea sitului la cerințele actuale de siguranță (ex. restaurarea candelabrelor de bronz și înlocuirea lămpilor vechi cu unele noi de LED, înlocuirea acoperișului de sticlă cu un nou tip de material – o sticlă mult mai rezistentă, conformă cu normele de siguranță și aprobată de autoritatea patrimonială).

- **„CASTELLO D'ALBERTIS”**: Castelul a fost construit între 1886 și 1892 de căpitanul Enrico Alberto D'Albertis (1846-1932) pe ruinele unei fortificații medievale din secolul al XVI-lea, situată pe dealul Montegalletto. Din punct de vedere arhitectural, Castelul îmbină diferite stiluri, într-o manieră neo-gotică specifică vremii. La moartea căpitanului D'Albertis (1932), Castelul a fost donat Orașului Genova și funcționează ca Muzeu, sub titulatura „*Museo delle Culture del Mondo*” („Muzeul culturilor lumii”). Proiectul analizat prezintă lucrările de consolidare și restaurare ale unor elemente structurale din Castelul D'Albertis, în special la nivelul acoperișului (afectat de infiltrații de apă), fațadei (pietre și elemente decorative căzute) și ferestrelor de lemn. În timpul lucrărilor au fost folosite preponderent materiale locale: pentru acoperiș *Cotto toscano* și Ardzie din Liguria, pentru elementele de exterior piatră și marmură din regiune iar pentru parchet și tâmplării esențe locale din Liguria, în special *Acero* (Arțar) și *Rovere* (Stejar).
- **„VILLETTA DI NEGRO”**: Proiectul analizat este amplasat în incinta unui parc istoric, care se întinde pe o suprafață de aprox. 2 hectare în Genova. Terenul a fost achiziționat în 1802 de către Marchizul Gian Carlo Di Negro, care a fondat aici o școală botanică și a construit o vilă neoclastică proiectată de arhitectul Carlo Barabino – în prezent locația Muzeului de Artă Orientală „Edoardo Chiossone”. Tot din secolul al XIX-lea datează și peșterile, cascada artificială și „Casa grădinarului” – care este în curs de restaurare. Perfect integrată în peisajul natural, restaurarea „Casei grădinarului” este un exemplu de bună practică în materie de compatibilitate între mediul construit și cadrul natural, realizată de partenerii italieni cu respectarea normelor în vigoare, conform *Codului bunurilor culturale și al peisajului* (2004).

(Anexa 9 – Planul Caruggi, 10 direcții de dezvoltare)

RECOMANDARE DE PRELUARE: *Actualizarea Planului Integrat pentru Centrul Istoric al Municipiului Bistrița*

Pornind de la exemplul de bună practică reprezentat de „Planul Integrat Caruggi”, Municipiul Bistrița poate

actualiza **Planul Integrat pentru Centrul Istoric** elaborat în cadrul MFF 2007-2013 și dezvoltă noi axe prioritare, care să permită utilizarea diferitelor linii de finanțare (naționale și internaționale) într-o manieră complementară. Cu referire la patrimoniul cultural, noul Plan Integrat poate include:

1. Măsuri de sprijin pentru proprietari de imobile clasate monument istoric în vederea realizării unor lucrări de reparații – consolidare – restaurare:

- 1.1 Redactarea unui **Ghid pentru intervenții** elaborat în baza Regulamentului Local de Urbanism (RLU), cu mențiuni despre specificul local, explicații vizuale despre tipurile de intervenții permise, materiale compatibile, lucrări autorizate și etape administrative. Documentul va fi disponibil și în versiune digitală (online).

Perioadă propusă pentru implementare: 01.01.2026 – 30.06.2026 (6 luni)

Buget estimativ: 80.000 – 100.000 lei (posibilitate de accesare finanțare printr-un program național)

- 1.2 Înființarea și operaționalizarea unui **Serviciu de inspecție, reparații și mentenanță pentru clădirile istorice**, care pune la dispoziția proprietarilor personal specializat (ex: istoric de artă - arhitect – inginer – jurist) și oferă sprijin, consiliere tehnică și recomandări cu privire la tipurile de intervenții acceptate și la materialele compatibile. *Serviciul* trebuie să funcționeze la nivelul Municipiului Bistrița și să fie adaptat nevoilor de reparații și întreținere a unui număr mare de monumente istorice aflate în proprietate publică sau privată.

Perioadă propusă pentru implementare: începând cu 01.07.2026 pe o perioadă nedeterminată.

Buget:

Personal specializat: 4 (istoric de artă, arhitect, inginer, jurist) - salarizat conform grilei în vigoare

Personal de sprijin: 4 (muncitori)

Cheltuieli cu reparații: în medie 124.000 lei/lună.

- 1.3 Înființarea și operaționalizarea **Fondului de Regenerare a Centrului Istoric** prin stabilirea unei formule de parteneriat care să implice mai multe părți interesate (administrația publică locală, mediul asociativ, operatori economici etc) și care să poată atrage surse de finanțare diverse (fonduri europene, fonduri guvernamentale, fonduri internaționale de investiții, donații, sponsorizări, campanii de crowdfunding etc). Finanțarea unui program de reabilitare și renovare a clădirilor din Centrul Istoric.

Perioadă propusă pentru implementare: începând cu 01.07.2026 pe o perioadă nedeterminată.

Buget:

- personal salarizat conform grilei valabile pentru administrația publică (stabilit număr și atribuții în raport cu *Serviciul de inspecție*);
- buget operațional rezultat din alocarea decisă de Municipality, cu posibilitate de completare din sursele de finanțare externe menționate;
- 1.4 Înființarea și operaționalizarea – în parteneriat cu operatori bancari - unui **sistem financiar de sprijin** (micro-granturi sau credite cu dobândă zero), accesibil proprietarilor de clădiri istorice pentru lucrări de urgență la clădiri aflate în risc.
- 1.5 Adoptarea și implementarea unor **măsuri fiscale** aplicabile la nivel local, cu începere de la 01.01.2026:
 - 1.5.1 Stimulente: scutire de impozit pentru proprietarii de clădiri din Centrul Istoric care își întrețin – repară - renovează imobilele prin acțiuni care permit conservarea caracteristicilor arhitecturale ale clădirilor;
 Cod fiscal, Art. 456: „(1) Nu se datorează impozit/taxă pe clădiri pentru: [...] x) clădirile clasate ca monumente istorice, de arhitectură sau arheologice, indiferent de titularul dreptului de proprietate sau de administrare, care au fațada stradală și/sau principală renovată sau reabilitată conform prevederilor Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția încăperilor care sunt folosite pentru activități economice [...] / x¹) clădirile clasate ca monumente istorice, de arhitectură sau arheologice, indiferent de titularul dreptului de proprietate sau de administrare, care nu au fațada stradală și/sau principală renovată sau reabilitată conform prevederilor Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru perioada realizării lucrărilor de renovare sau reabilitare, începând cu data autorizației de construcție și până la data procesului-verbal de recepție finală privind lucrările efectuate [...]”
 Cod fiscal, Art. 456: „(2) Consiliile locale pot hotărî să acorde scutirea sau reducerea impozitului/taxei pe clădiri datorate pentru următoarele clădiri: a) clădirile care, potrivit legii, sunt clasate ca monumente istorice, de arhitectură sau arheologice, muzee ori case memoriale, altele decât cele prevăzute la alin. (1) lit. x);
 - 1.5.2 Sanțiuni: majorare de impozit pentru proprietarii de clădiri din Centrul Istoric care nu își întrețin

– repară - renovează imobilele, în acord cu „Regulamentul privind stabilirea condițiilor de majorare a impozitului pe clădirile și terenurile neîngrijite de pe raza Municipiului Bistrița” (Cf. ART1, ART 2);

Cod fiscal, Art. 489: „(5) *Consiliul local poate majora impozitul pe clădiri și impozitul pe teren cu până la 500% pentru clădirile și terenurile neîngrijite, situate în intravilan*”

2. Măsuri de sprijin pentru comercianți în scopul atragerii în perimetrul Centrului Istoric al unui număr mai mare de artizani, antreprenori, comercianți de produse locale și revitalizarea spațiilor disponibile la parterul locuințelor într-o manieră unitară, adaptată specificului local și compatibilă cu fondul de patrimoniu clasat;

- 2.1 **Valorizarea unităților HoReCa** care participă activ la dezvoltarea durabilă a regiunii, fie prin comercializarea produselor locale, fie prin angajarea persoanelor care provin din categorii sociale vulnerabile;
- 2.2 Organizarea unor **evenimente de anvergură**, care să mobilizeze comunitatea și să genereze venituri directe pentru afacerile locale (ex: festivaluri tematice, târguri de meșteșuguri, tururi ghidate, evenimente de gastronomie locală etc);
- 2.3 Analiza potențialului de **reutilizare adaptivă** („*adaptive reuse*”) a clădirilor din Centrul Istoric și a spațiilor de interes comercial (spații goale/partere nefolosite etc) în vederea schimbării destinației și adaptării spațiului pentru activitate comercială, cu respectarea cerințelor și legislației aplicabile patrimoniului cultural;
- 2.4 Dezvoltarea **economiei creative** prin introducerea unui program-pilot care să sprijine conversia unor spații existente în ateliere creative, HUB-uri socio-culturale sau spații pentru tineri.
(Posibilitate de implementare prin accesarea unei finanțări naționale sau europene)

3. Măsuri care să reducă problema lipsei forței de muncă calificate în relație cu intervențiile necesare pentru conservarea și valorizarea patrimoniului cultural:

- 3.1 Conceperea și acreditarea unor **programe pentru formarea meseriașilor locali**, în parteneriat cu școli profesionale și ONG-uri, incluzând cursuri de restaurare și reparații tradiționale (piatră, tâmplărie, fenerie, picturi murale etc);
(Posibilitate de implementare prin accesarea unei finanțări naționale sau europene)
- 3.2 **Certificarea** persoanelor eligibile în domenii ce țin de restaurarea elementelor de patrimoniu în cadrul „Centrului de activități și resurse regionale (C.A.R.R.) – Casa Artelor” și angajarea lor ulterioară

	în acțiunile de mentenanță – reparații – restaurare; - 3.3 Participarea la programe de cooperare europeană în domeniul restaurării patrimoniului cultural, în special legat de componente specifice (ex. restaurare ferestre istorice, restaurare elemente piatră etc) și atragerea unui număr de specialiști din domeniu. 4. <u>Măsuri legate de eficientizarea energetică</u> a clădirilor monument istoric: - 4.1 Sesiuni de informare și ateliere tematice despre modalitățile de transpunere în practică a legislației aferente și a normelor aprobate la nivelul Ministerului Culturii, inclusiv prezentarea de soluții compatibile cu specificul clădirilor din Centrul Istoric și accesibile pentru locuitorii acestora.
6.4 Măsuri adiționale recomandate cu referire la Centrul Istoric	▪ Inițierea dialogului cu Institutul Național al Patrimoniului (INP) cu privire la includerea monumentelor din Municipiul Bistrița (inclusiv completarea și actualizarea informațiilor aferente) în noua platformă ePatrimoniu. ▪ Înființarea și operaționalizarea unui Centru regional de economie circulară care să permită recuperarea, depozitarea și re folosirea elementelor arhitecturale rezultate din demolări legale sau alte surse legale de proveniență, după modelul Centrului Pilot înființat de Institutul Național al Patrimoniului prin Planul Național de Redresare și Reziliență al României. ▪ Continuarea sprijinirii, în baza <i>Legii 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul</i>, activităților și măsurilor care contribuie la coeziunea socială a zonei și la includerea tuturor tipurilor de locuitori, indiferent de situația lor economică și nivelul de educație. ▪ Dezvoltarea unui concept de marketing teritorial, care să includă și să valorizeze toate elementele legate de sustenabilitate și de tranziția verde, atât din Municipiul Bistrița cât și din zonele limitrofe, plasând astfel Centrul Istoric al orașului în contextul unui ecosistem regional.
Referințe	▪ Proiectul FEEL: https://www.interregeurope.eu/feel ▪ „Regulamentul Local de Urbanism al Zonei Construite Protejate a Municipiului Bistrița”, realizat de S.C. TRANS FORM S.R.L., 2009 ▪ „Studiu Istoric. Documentație de urbanism pentru Centru Istoric al municipiului Bistrița PLAN URBANISTIC DE ZONA PROTEJATĂ”, redactat de S.C. TRANS FORM S.R.L., 2009 ▪ Lista Monumentelor Istorice (LMI) pentru Județul Bistrița-Năsăud, publicată în 2015

- [Server Cartografic](#) pentru Patrimoniul Cultural Național cu referire la Repertoriul Arheologic Național (RAN)
- Legea nr. 422/2001 în MONITORUL OFICIAL- [LEGE 422 18/07/2001 - Portal Legislativ](#)
- Lista cu imobile din municipiul Bistrița privind desfășurarea Programului „CURĂȚENIA DE PRIMĂVARĂ” - 09.04.2024 – 26.04.2024
- Lista cu imobile incluse în Programul „CURĂȚENIA DE PRIMĂVARĂ - 2025” 18.03.2025 – 18.04.2025
- „*METODOLOGIE de intervenție pentru abordarea noninvazivă a eficienței energetice în clădiri cu valoare istorică și arhitecturală*”, publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 1.260 bis din 28 decembrie 2022, EMITENT - MINISTERUL CULTURII: [METODOLOGIE 22/12/2022 - Portal Legislativ](#)
- Directiva Europeană privind „Performanța energetică a clădirilor” (Directive (EU) 2024/1275), publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (Official Journal of the European Union): https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401275&qid=1744187295114
- Codul fiscal: [COD FISCAL \(A\) 08/09/2015 - Portal Legislativ](#)
- Prezentare Tur Low-Tech (Lorient, Franța): [Low-tech Tour du Pays de Lorient – Le Film](#)
- Prezentare Plan Caruggi (Genova, Italia): [Caruggi | Genova Smart](#)
- GALLERIA MAZZINI: [Galleria Mazzini Genova](#)
- CASTELLO D'ALBERTIS: [The Castle | Museums in Genoa](#)
- VILLETТА DI NEGRO: [The Park Villetta Di Negro | Museums in Genoa](#)
- Codul bunurilor culturale și al peisajului: *Codice dei beni culturali e del paesaggio* [DECRETO LEGISLATIVO 22 gennaio 2004, n. 42 - Normattiva](#)
- Casa Artelor – Restaurarea și revitalizarea monumentului istoric Casa Artelor
- ePatrimoniu: [Ministerul Culturii digitalizează patrimoniul cultural național prin proiectul ePatrimoniu – Ministerul Culturii](#)
- Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul [LEGE 350 06/07/2001 - Portal Legislativ](#)
- Ghidurile de arhitectură pentru încadrarea în specificul local: [Ghiduri de arhitectură pentru încadrarea în specificul local din mediul rural - OAR](#)
- Serviciul de inspecție, reparații și mentenanță pentru clădirile istorice poate fi operaționalizat după modelul „Garda Monumentelor”/„Monument Guard” din Olanda: [MonumentenwachtNL](#) – serviciu dezvoltat de

	Association of Provincial Monument Guards in the Netherlands Centrul regional de economie circulară poate fi organizat pe modelul danez al „Genbrugsstation” - un spațiu municipal unde sunt colectate materialele reutilizabile Find your recycling centre - ARC (cu obligația legiferată a sortării/depozitării separate a resturilor de construcții/demolări, precum și obligații de colectare și valorificare)
--	---

ANEXE

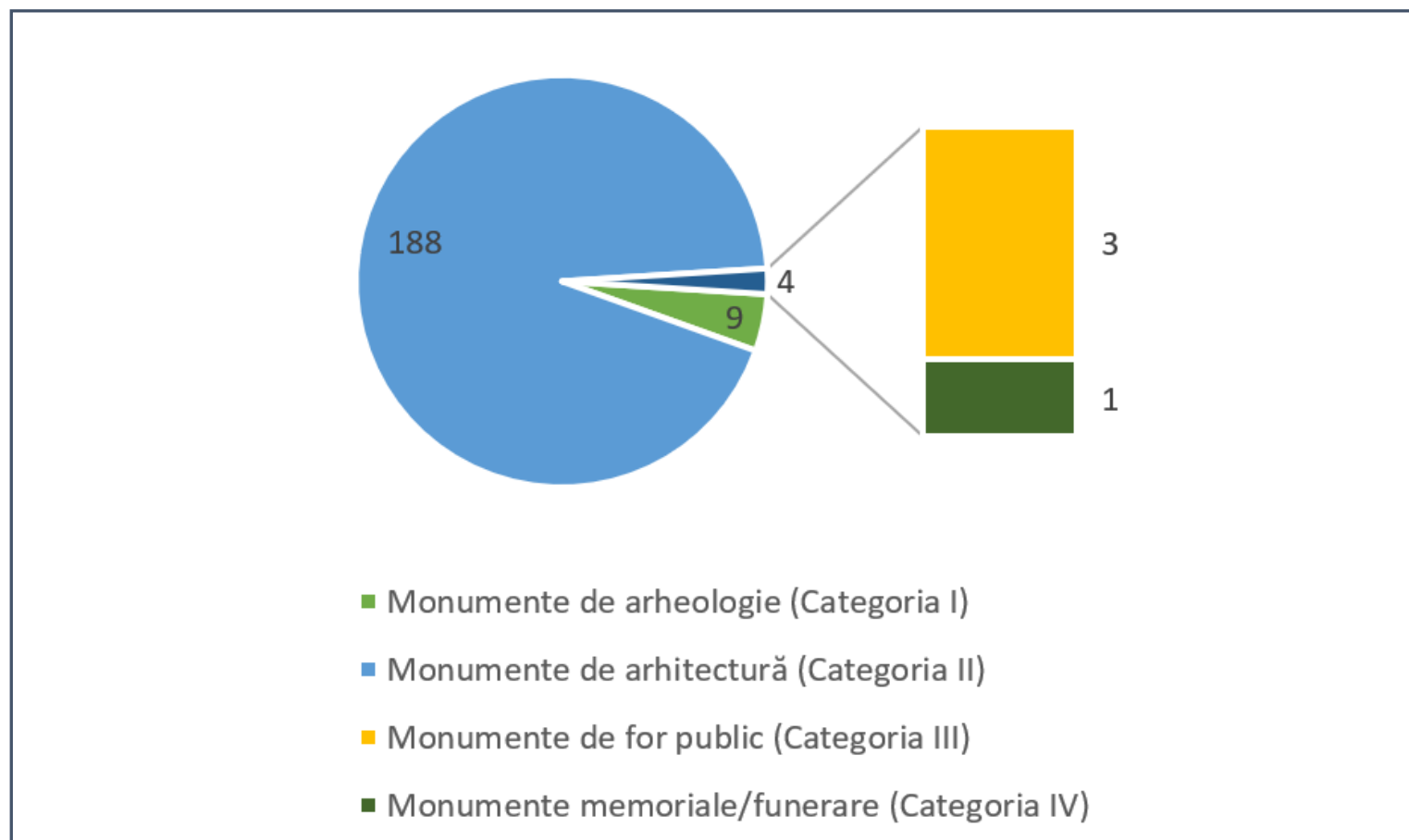
Anexa 1 - Analiza populației pe grupe de vârstă în Municipiul Bistrița

Sursa: [Recensământul național 2022](#)

Grupa de varsta ▲	Populație ▲	Procent ▲
0 - 9 ani	9,118	11.56%
10 - 19 ani	8,638	10.95%
20 - 29 ani	7,096	9.00%
30 - 39 ani	11,248	14.26%
40 - 49 ani	12,058	15.29%
50 - 59 ani	11,945	15.14%
60 - 69 ani	11,801	14.96%
70 - 79 ani	5,208	6.60%
80+ ani	1,765	2.24%

Anexa 2 - Patrimoniul cultural clasat din Municipiul Bistrița

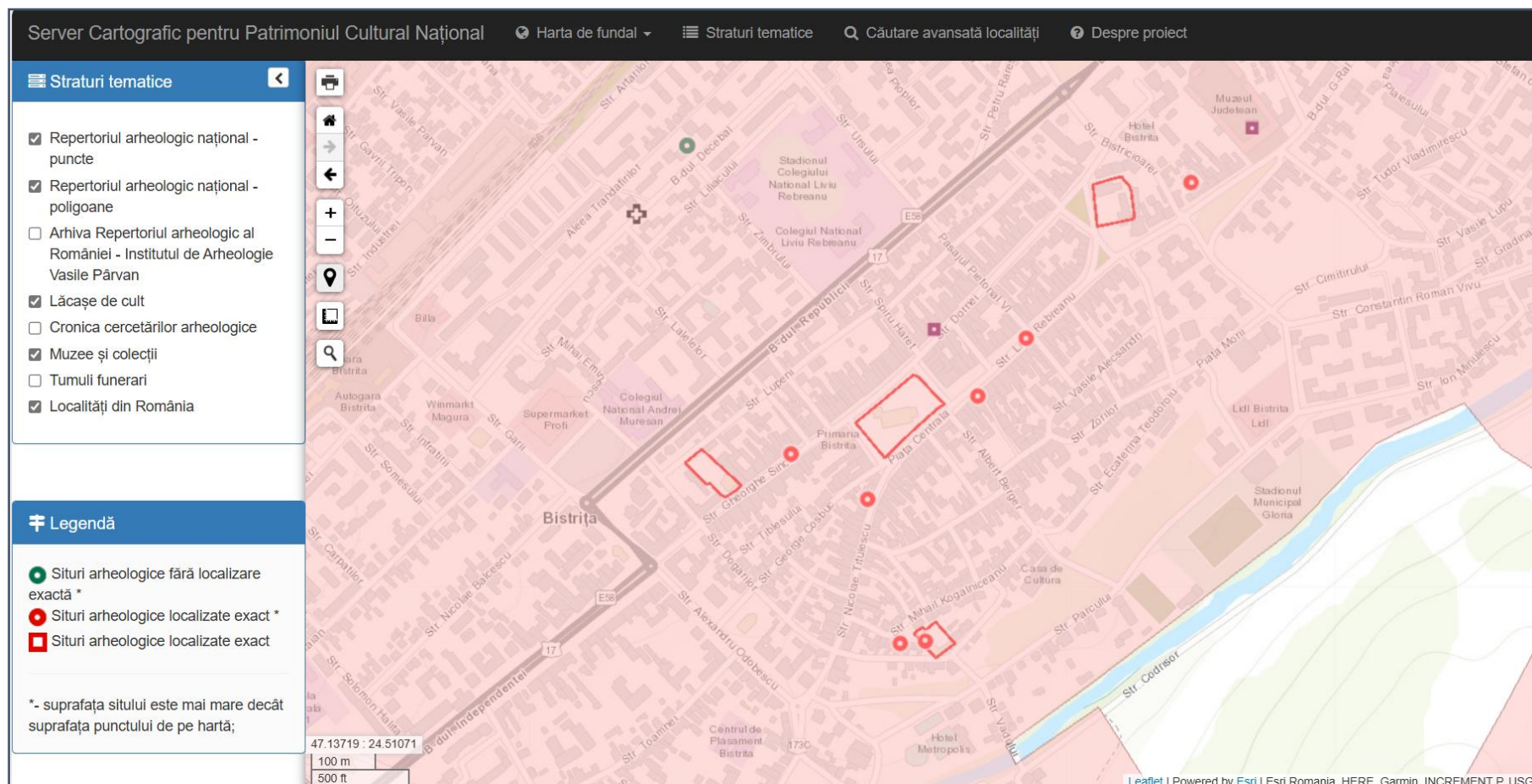
Sursa: [Lista monumentelor istorice din România](#) (LMI), versiunea 2015

Anexa 3 – Situri arheologice din Municipiul Bistrița

Cartografierea RAN pentru zona centrului istoric

Sursa: [Server Cartografic pentru Patrimoniul Cultural Național](#)

Anexa 4 – Monumente din Municipiul Bistrița

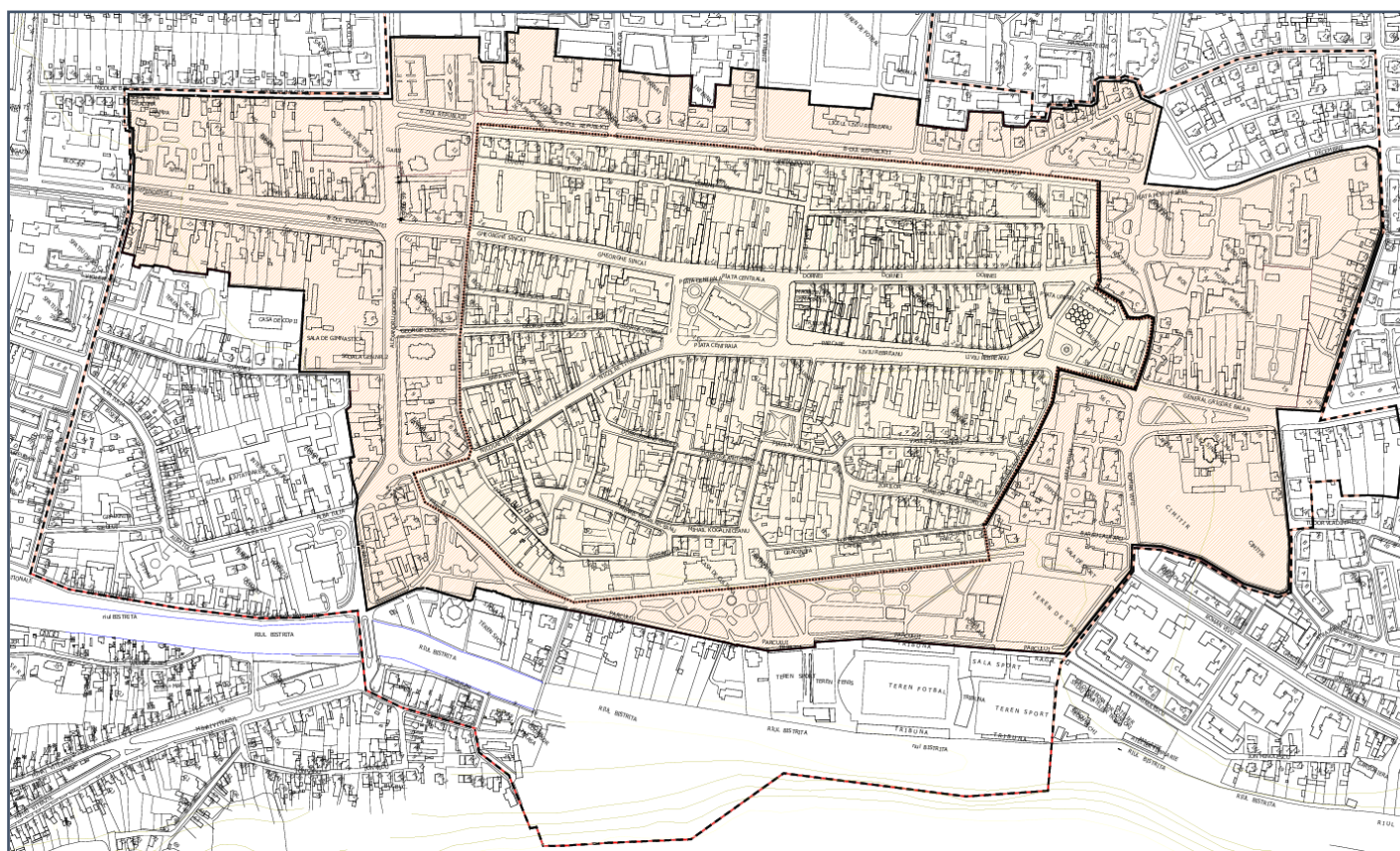
Sursa: Anexele documentației pentru Regulamentul Local de Urbanism al Zonei construite protejate a Municipiului Bistrița (2009)

LEGENDA	
	zona de rezervare de arhitectură - zona delimitată de Bd. Republicii, latură de sud-vest a Hotelului Coroana de Aur, P-aa Unirii, latură nordică a parcului din str. Bistrițoarei nr. 1, str. Bistrițoarei, str. L. Păbrășanu, str. Ecaterina Teodorescu (latură vestică a parcului), str. Ecaterina Teodorescu nr. 14, aleea Parcului Municipal, str. Nicolae Titulescu, str. Dogărilor, str. Mihai Eminescu
	zona de rezervare istorică
	zona de protecție
	zona în studiu
CATEGORIA DE IMPORTANȚĂ A OBIECTIVULOR	
	monument de importanță națională (clasă A)
	s-au înscris doar monumentele de importanță națională, monumentele de importanță regională, locale (clasă B) s-au reprezentat doar prin piete de culoare corespunzătoare perioadelor istorice
	fragmente ale zidului de incintă a cetății medievale Bistrița
	ansambluri de monumente
	val de apărare al cetății medievale Bistrița
	săni de apărare al cetății medievale Bistrița
PERIOADA ISTORICĂ	
	monument de secol XIII
	monument de secol XIV
	monument de secol XV
	monument de secol XVI
	monument de secol XVII
	monument de secol XVIII
	monument de secol XIX
	monument de secol XX
INTERIOUR	
	înainte de 1990
	după 1990

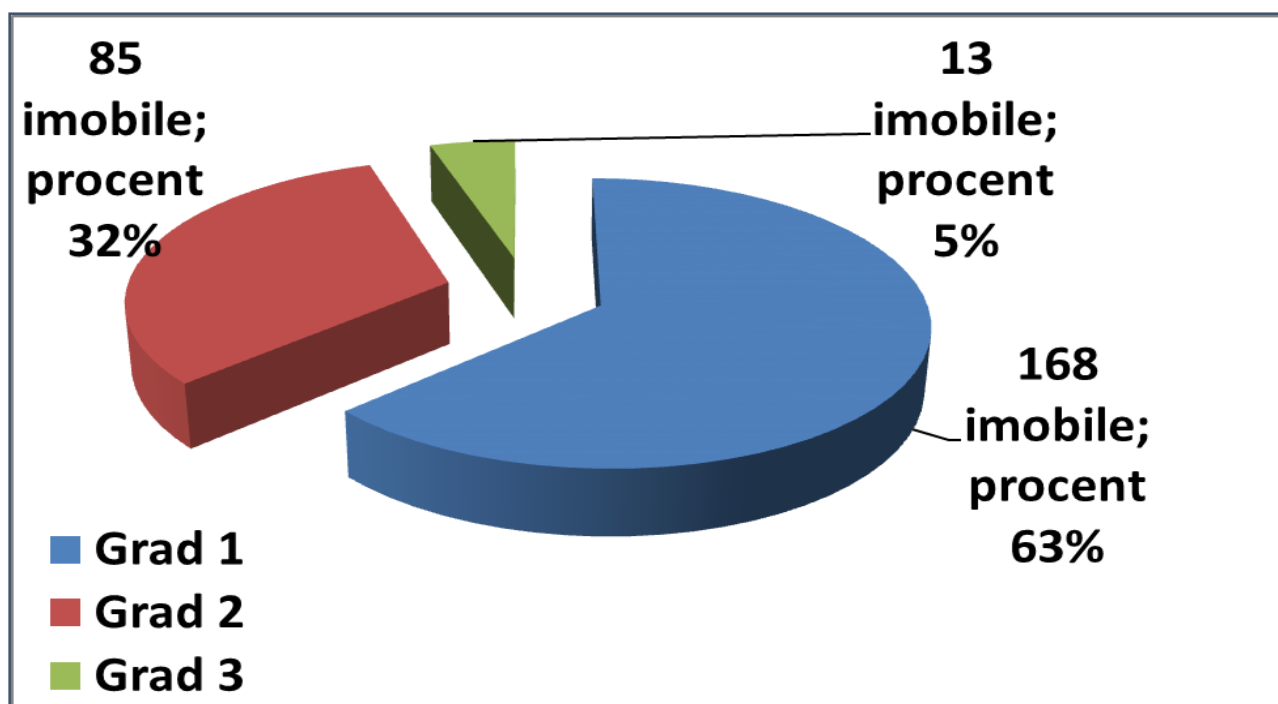
Anexa 5 – Regulamentul Local de Urbanism (R.L.U.): Zona Construită Protejată

Ansamblul urban fortificat (centru) – Zona de protecție a ansamblului urban fortificat

Anexa 6 – Niveluri de degradare (2011)

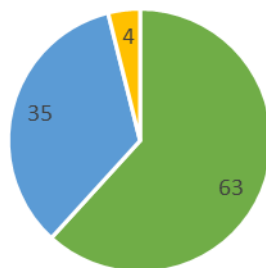
Sursa: Propunere de Politică Publică „Regenerarea Centrului Istoric al municipiului Bistrița”
Anexă la HCL nr. 155/29.09.2011

Anexa 7 – Situația actuală în Centrul Istoric (2024-2025)

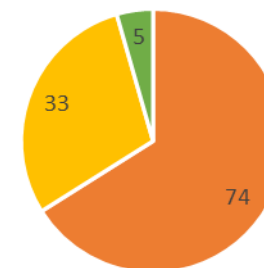
Sursa: Documentația internă a Primăriei Municipiului Bistrița
Programul „CURĂȚENIA DE PRIMĂVARĂ” - Raport 2024 și Raport 2025

Programul CURĂȚENIA DE PRIMĂVARĂ 2024

- Total imobile care necesită intervenții
- Pericol de cădere în gol a unor elemente decorative sau fragmente de zid
- Pericol prăbușire edificiu sau părți din acesta

Programul CURĂȚENIA DE PRIMĂVARĂ 2025

- Total imobile care necesită intervenții
- Pericol de cădere în gol a unor elemente decorative sau fragmente de zid
- Pericol prăbușire edificiu sau părți din acesta

Anexa 8 – PROIECT FEEL – Exemplu de bună practică de preluat în legătură cu conceptul „ORAȘULUI FRUGAL”

PROIECT FEEL - „Frugal cities through Energy Efficiency and Low-tech communities” „Orașe frugale prin eficiență energetică și comunități low-tech”	
FEEL PROJECT BEST PRACTICE <i>BUNĂ PRACTICĂ DIN PROIECTUL FEEL</i>	RECOMMENDATION <i>RECOMANDARE</i>
ALOEN [FRANȚA]: Low-tech tour - a week's cycling tour to discover low-tech solutions <i>Tur low-tech - o săptămână de ciclism pentru a descoperi soluții low-tech</i> Link: Low-tech tour - a week's cycling tour to discover low-tech solutions Film prezentare: Low-tech Tour du Pays de Lorient – Le Film <u>Descriere:</u> Orașul Lorient și ALOEN (Agence Locale de l'Énergie et du Climat de Bretagne Sud/ Agenția Locală pentru Energie și Climă din Bretania de Sud) au organizat un tur cu bicicleta pentru a prezenta și a atrage atenția asupra soluțiilor <i>low-tech</i> disponibile în zonă. Totodată, acest proiect promovează Orașul Lorient ca initiator al unui demers sustenabil. Organizatorii au mobilizat, cu această ocazie, un număr mare de părți interesate (stakeholders), care își derulează activitatea în domeniul low tech (tehnologie scăzută) și au pus bazele unei „comunități low-tech”, cu care urmează să deruleze acțiuni pe teme de sustenabilitate. Câteva exemple de activități <i>low-tech</i> incluse în acest tur: ▪ Soluții de „locuire ușoară” („<i>habitats légers</i>”) și „locuire reversibilă” de tip yurtă, tiny house (case mici) case modulare, case container etc.; ▪ Atelier de fabricat yurte; ▪ Les lang'ducteurs: O fermă locală care a pus la punct un sistem de	Înființarea unui „LOW TECH HUB” în Municipiul Bistrița Pornind de la exemplul de bună practică prezentat de partenerii din Franța, Municipiul Bistrița ar putea înființa un Centru de informare și comunicare de tip HUB, conturat în jurul conceptelor dezvoltate în cadrul proiectului FEEL: FRUGALITATE, LOW-TECH, SUFICIENȚĂ și COOPERARE. HUB-ul va promova inițiative similare din Municipiul Bistrița și împrejurimi, cu posibilitatea de a organiza acțiuni mai ample, cum ar fi: ▪ A1: Conceperea și derularea unei campanii de informare pentru <u>popularizarea conceptului</u> de „ORAȘ FRUGAL”, cu accent pe prezentarea de soluții LOW-TECH aplicabile în procesul de întreținere și renovare al clădirilor istorice; Introducerea conceptului de „INTERVENȚIE FRUGALĂ” și promovarea lui ca posibilă soluție ecologică și abordabilă pentru renovarea clădirilor istorice, evidențiind avantajele pentru locuitori, pentru mediul înconjurător și pentru bugetul proprietarilor, ținând cont de specificul clădirii și de legislația aplicabilă; <u>Rezultat:</u> 2 evenimente publice: 1 eveniment pentru părțile interesate de subiect (<i>stakeholders</i>) și 1 pentru locuitorii din Centrul Istoric – pentru a prezenta noul HUB și pentru a invita operatorii regionali să se înscrie în Registrul local de bune practici. ▪ A2: Constituirea unui Registru de bune practici locale, care include proiecte și inițiative cu o puternică componentă de LOW-

tipul „*drive fermier*” – care permite locuitorilor să se aprovizioneze cu produse regionale și Bio;

- Un atelier comun pentru artizani (lemn, metal, etc.) cu spațiu de lucru și zonă de socializare. Atelierul pune la dispoziție și unelte necesare prelucrării materialelor;
- Résohabitat: Un proiect de „co-construire” („*co-construction*”), care permite locuitorilor să-și îmbunătățească condițiile în care locuiesc și să reutilizeze diferite materiale de construcții rezultate din șantierele locale. În acest scop, asociația gestionează o bancă de materiale („*matériauthèque*”), un atelier de reparații și împrumută locuitorilor diverse unelte de bricolaj și grădinarit;
- Repair café: atelier de reparații pentru diferite produse – electromenajer, IT, haine, jucării – destinat locuitorilor din zonă și ghidat de profesioniști (ex. electrician, croitoreasă etc).
- L'îlot Kergaher: amenajarea unei zone de 6 hectare de rezervație naturală în cadrul unui proiect de protejare a biodiversității, care include o fermă organică pentru locuitorii din regiune, infrastructură turistică eco-responsabilă și un program de activități (ex: grădina pedagogică pentru copii);
- Aezéo: întreprindere locală care derulează un program de instruire pentru proprietarii de locuințe astfel încât aceștia să-și poată fabrica singuri diferite instalații care cresc eficiența energetică;
- Lowdiesel: asociație locală care își propune să organizeze, în Lorient, o filieră pentru colectarea, tratarea și reciclarea uleiurilor alimentare uzate în scopul producției unui biocombustibil. Acesta ar putea fi folosit pentru bărcile societății locale Escal'Ouest, care navighează în jurul Golfului Morbihan.

TECH, frugalitate și sustenabilitate, implementate în Municipiul Bistrița și pe raza județului Bistrița - Năsăud;

Rezultat: Registru de bune practici locale (disponibil în versiune digitală și broșură)

- A3: Stabilirea unor **trasee** de parcurs cu bicicleta sau în transport public pentru a vizita anumite obiective din Registrul de bune practici, în parteneriat cu alte organizații active în acest domeniu (ex: [Harta Verde Bistrița](#) | www.harta-verde.ro , [Drumul care unește](#) | [Via Transilvanica](#));

Rezultat: un traseu digital interactiv (disponibil online, cu posibilitate de integrare într-o aplicație) și un pliant cu informații despre obiectivele din Registrul de bune practici și cu datele de contact

- A4: Conceperea și prezentarea unui **Kit educativ** pentru elevi pe diferite teme legate de LOW-TECH/FRUGALITATE, propus ca activitate în cadrul programelor de tip „Școala altfel” și „Săptămâna verde”;

Rezultat: Kit educativ pentru elevi (învățământ primar și gimnazial) pe teme legate de LOW-TECH, frugalitate și sustenabilitate

- A5: Cooptarea asociațiilor și întreprinderilor locale interesate de aceste direcții de dezvoltare (ex: [Produs în Bistrița-Năsăud](#)) într-un program mai amplu de activități în scopul constituirii unui **ecosistem teritorial** în jurul temelor LOW TECH-frugalitate-sustenabilitate;

Rezultat: Constituit un grup de lucru – formal (ONG) sau informal - care să includă aceste organizații și societăți comerciale locale

- A6: Încheierea de **parteneriate media** cu diverse publicații și instituții de presă în scopul aducerii în discuție publică a temelor legate de LOW-TECH, frugalitate și sustenabilitate.

Rezultat: O comunicare constantă și rubrici periodice despre activitatea HUB-ului LOW TECH în presa locală din Municipiul Bistrița și județul Bistrița-Năsăud.

Se recomandă ca acest HUB să fie amenajat într-un spațiu deținut deja de administrația locală.

Perioadă propusă pentru implementare: 01.01.2026 – 30.06.2027 (18 luni)

Buget estimativ: Personal (18 luni)

Costuri operaționale și de promovare: 78.550 lei

Anexa 9 – PLANUL INTEGRAT CARUGGI (GENOVA, ITALIA) AXE DE DEZVOLTARE

